

таки мова у цьому документі йде не про хід, а про результати контролю і можливі наслідки.

Таким чином, контроль органів доходів і зборів за митною брокерською діяльністю потребує більш детальної правової регламентації, оскільки суттєво зачіпає права та інтереси суб'єктів господарювання, а цьому процесу мають передувати ґрунтовні наукові дослідження у відповідному напрямку.

Список використаних джерел

1. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст.389.
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // 2012. – № 32. – Ст. 1175.
3. Положення про діяльність митних брокерів: Наказ Мінфіна України від 04.08.2015 р. № 693 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 72. – Ст. 2394

СЕРГЄЄВ Ю. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права, кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ АРЕШТУ МОРСЬКИХ СУДЕН ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

До міжнародно-правових інструментів арешту морських суден відносяться Міжнародна конвенція з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна, 1952 року [1] (надалі — **Конвенція 1952 року**) та Міжнародна конвенція про арешт суден, 1999 року [2] (надалі — **Конвенція 1999 року**).

Відповідно до Закону України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна» від 7 вересня 2011 року № 3702-VI [3] наша держава приєдналася до Конвенції 1952 року з таким застереженням: «Україна зберігає за собою право не застосовувати положення цієї Конвенції до військових кораблів та інших державних суден, які експлуатуються з некомерційною метою». Конвенція 1952 року набрала чинності для України 16 травня 2012 року.

Україна не є учасницею Конвенції 1999 року. Таким чином, на цей час в Україні підлягають застосуванню норми, що регулюють порядок арешту суден, передбачені Конвенцією 1952 року та Главою 4 «Арешт суден» Кодексу торговельного мореплавства України [4] (надалі — **КТМ України**).

Згідно з Конвенцією 1952 року «Арешт» означає затримання судна за ухвалою суду для забезпечення морської вимоги, але не включає конфіскацію судна на виконання судового рішення. Конвенція 1952 року передбачає, що судно, яке ходить під прапором однієї з Договірних Держав, може бути заарештоване в межах юрисдикції будь-якої з Договірних Держав лише стосовно морської вимоги й жодної іншої, але ніщо в цій Конвенції не може розглядатися як розширення чи обмеження прав і повноважень, якими наділені уряди чи їхні установи, органи державної влади чи портові або докові власті згідно з їхніми чинними внутрішніми законами або правилами щодо арешту, затримання або іншого способу перешкоджання відходу суден, які перебувають у межах їхньої юрисдикції.

Враховуючи, що арешт фактично є можливим лише за наявності морської вимоги, слід визначити повний перелік таких вимог. Так, згідно з Конвенцією 1952 року «Морська вимога» означає вимогу, що виникає на підставі одного чи більше із зазначених нижче пунктів:

- збитку, завданого будь-яким судном у результаті зіткнення або в інший спосіб;
- загибелі людей або тілесного ушкодження, що заподіяні будь-яким судном або пов'язані з його експлуатацією;
- ряттування судна або вантажу;
- договору, що стосується використання або здачі будь-якого судна в наймання за договором про фрахтування або інакше;
- договору, що стосується перевезення вантажів будь-яким судном за договором про фрахтування або інакше;
- втрати вантажу або шкоди, завданої вантажу, в тому числі багажу, який перевозиться будь-яким судном;
- загальної аварії;
- морської позики;
- буксирування;
- лоцманства;
- поставок товарів або матеріалів, що здійснюються для судна з метою його експлуатації або технічного обслуговування, незалежно від того, де ці поставки здійснюються;
- будування, ремонту або спорядження судна чи докових зборів;
- заробітної плати капітанів, офіцерів чи екіпажу;
- витрат капітана, у тому числі витрат вантажовідправників, фрахтувальників чи агентів, що здійснені за дорученням судна або його власника;
- спорів, що стосуються права власності на морське судно;
- спорів між співвласниками будь-якого судна стосовно права власності на це судно, його експлуатації або доходів від його експлуатації;
- іпотеки або морської застави будь-якого судна.

Цей перелік дещо відрізняється від переліку морських вимог, що передбачений статтею 42 КТМ України.

Слід також зазначити, що відповідно до положень статті 14 КТМ України застосування правил, передбачених КТМ України щодо арешту суден, можливе лише до суден, що зареєстровані в Україні.

З приєднанням до Конвенції 1952 року суттєвих змін зазнали деякі норми Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України щодо виключної підсудності. Так, згідно з Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення підсудності справ про арешт на морське судна» від 20 грудня 2011 року № 4190-VI [5] статтю 16 Господарського процесуального кодексу України, частину 4 статті 114 Цивільного процесуального кодексу України було доповнено положенням такого змісту: «Справи про арешт судна, що здійснюється для забезпечення морської вимоги, розглядаються судом за місцезнаходженням морського порту України, в якому перебуває судно, або порту реєстрації судна».

Проте, незважаючи на приєднання України до Конвенції 1952 року та внесення змін до норм цивільного та господарського процесу стосовно арешту суден, судова практика в Україні з цих питань залишається суперечливою.

Відсутність чіткої узгодженості та єдиного підходу у суддів до розгляду справ про арешт судна свідчить про необхідність створення єдиної позиції судових органів з метою усунення неоднозначного трактування змісту вищевказаних правових норм.

Список використаних джерел

1. Міжнародна конвенція з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна 1952 року [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_g89
2. Міжнародна конвенція про арешт суден 1999 року [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_700
3. Закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна» від 07.09.2011 № 3702-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3702-17>
4. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 № 176/95-ВР [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80>
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення підсудності справ про арешт на морські судна» від 20.12.2011 № 4190-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4190-17>